

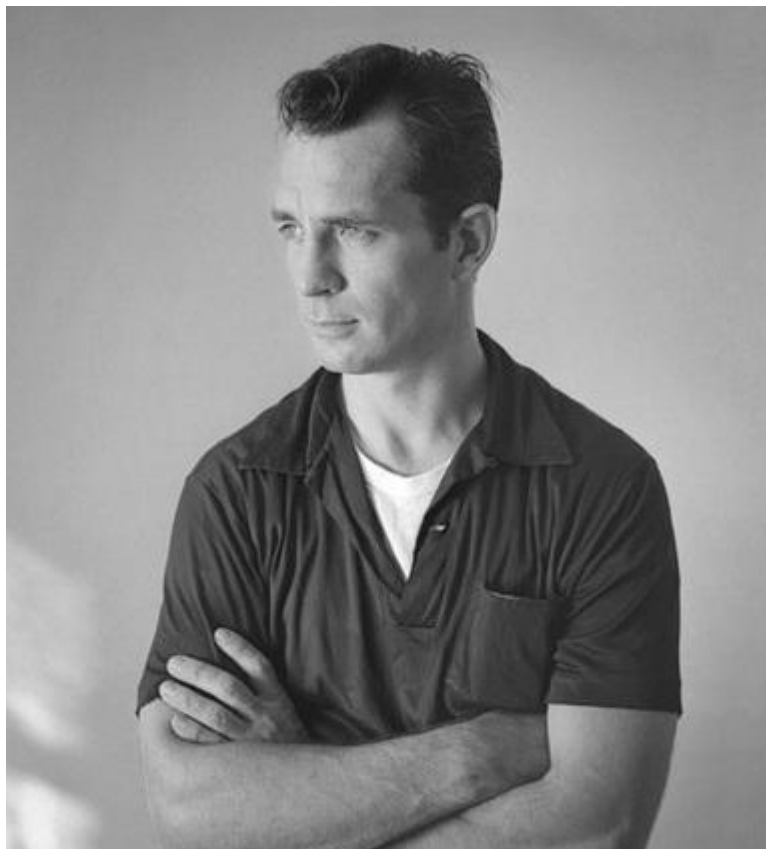
Mamà Kerouac i les subterrànies

 www.quaderndelesidees.press/mama-kerouac-i-les-subterrànies/

14 de juliol de 2025

El que es veu no és tot el que és. El que s'oculta també existeix. Les persones no emergeixen del no-res, estan cosides les unes amb les altres. I hi ha llaços que uneixen fins a l'ofec. És el cas de la figura de mamà Kerouac. Un assumpte inquietant. El seu fill Jack és una de les figures literàries de més influència en la cultura nord-americana, i són legió els estudis sobre ell. Però en aquests papers acadèmics gairebé no hi ha espai per a la seva estimadíssima *mamère*. I això és un enigma en el cànon de la literatura universal.

Perquè Gabrielle Kerouac va ser una ombra gegant, una figura omnipresent en la vida i l'obra del seu fill. Ell mai no ho va amagar, però tampoc hi va aprofundir gaire. O potser sí, i el que va descobrir el va portar a beure fins a morir. L'impulsor de la vida libèrrima se sentia, també, atrapat, sense possibilitat de fugida. «Soc el fill de la meva mare. Totes les altres identitats són artificials i recents. Nu, bàsic, real, soc el fill de la meva mare», va escriure el fill de Gabrielle.

Jack Kerouac pel fotògraf Tom Palumbo, circa 1956

N'hi va haver d'altres que també se'n van adonar. Joyce Johnson, escriptora, amiga i parella per un temps de Jack Kerouac, afirmava que estava «amarrat a la seva mare amb el ferro d'una cadena», segons va escriure a *Personatges secundaris*, llibre de

memòries sobre els seus anys d'adolescència i joventut i la seva trobada amb els primers *beatniks* a Nova York. Segons ella, la mare era omnipresent i el fill, impotent. «Ella és el gran SEMPRE, l'únic i inexpugnable refugi», diu.

La vida d'en Jack es va dividir entre les perpètuas ganes de fugir i els seus successius retorns al si matern, càlid i confortable fins a la viscositat. L'any 1947, en una carta enviada des d'alguna oficina de correus prop de Denver —en un d'aquells viatges que definirien la seva novel·la *En el camí*—, en Jack confessa a la seva mare: «No saps com et trobo a faltar, i la casa, i escriure a la meva habitació. Però tornaré d'aquí a uns mesos i estalviarem diners».

Segur que a la infància va viure moments plens de llum, de riures i jocs, però en general, la història familiar de Kerouac va ser espantosa. Va néixer a una llar catòlica fins a la sufocació, el seu pare era alcohòlic —com els seus avis i els seus besavis— i a la seva mare també li agradava el mam. En aquesta casa, el centre de totes les mirades i atencions era el seu germà gran, Gerard, idolatrat i venerat per tothom, inclòs el mateix Jack.

A en Gerard el tractaven com un nen tocat per la mà de Déu, però va morir el 2 de juny de 1926 —quan en Jack tenia quatre anys— cridant, víctima d'una hemorràgia incontrolable. Com la mateixa família Kerouac, les monges catòliques que el cuidaven estaven convençudes que era un sant i van prendre com una oració les seves últimes paraules, quan Gerard va dir que tant la vida com la mort eren irreals.

Després d'allò, segons confessió d'en Jack, la seva família es va tornar boja. El seu únic consol va ser la creença en les paraules i la santedat del nen mort. La família va rebatejar aquestes paraules com «les visions d'en Gerard». Amb els anys, Kerouac va buscar per bars, bulevards, autopistes, carreteres, carrers i camins altres «germans» amb els quals viure. A la seva manera, va pensar que la figura d'un escriptor era un ésser beneït, va decidir posar-se a escriure, va adoptar la visió d'en Gerard com una espècie de mantra budista i aquest mantra va guiar tota la seva obra.

Segons el seu biògraf Ellis Amburn, autor de *Subterranean Kerouac. The hidden life of Jack Kerouac*, després d'aquella tragèdia en Jack «va forjar la seva creença que la resposta última es troba en el resplendent buit daurat de l'aquí i ara, un concepte en el qual l'eternitat i el moment present són una mateixa cosa».

Però alguna cosa no encaixava. Aquestes ànsies de descriure successius instants presents en perpetu moviment es barrejaven amb l'anhel per tornar sota l'ombra protectora de la mare, estigués on estigués, en apartaments i cases a diferents ciutats i estats. Era com un imant —domèstic, rudimentari, construït a base de troncs en una fumejant xemeneia, galetes fetes al forn i enganxifosos concursos de televisió— que el va acabar destruint.

Buscat o trobat, aquell va ser el seu destí. Al llarg de la seva vida, Kerouac va acabar aixecant successives llars maternes a les quals sempre tornava. I ell podia molt bé ser l'amo i propietari últim de la casa, però la seva mare va prohibir als amics del seu fill que

anessin a visitar-lo. Molts ho sabien, i Ginsberg ho va explicar més d'una vegada. Un dia Gregory Corso va anar a la casa de Florida per veure Kerouac, però la seva mare no els va deixar passar. «Marxin», els va dir. «Vostès són dolents. En Jack és un bon noi. Deixeu-lo en pau».

Qüestió de beatitud

Potser els seus amics podrien haver salvat en Jack, però l'èxit no el va deixar viure. El veritable i original camí beat no va durar tant. Kerouac es va ficar al llit la nit del 4 de setembre de 1957 sent un home anònim, i es va aixecar l'endemà sent una celebritat nacional. Va ser quan va aparèixer la ressenya del seu llibre *En el camí* al *New York Times*. A partir d'aquí, la maquinària publicitària —que llavors iniciava, ja amb passes de gegant, el seu omnipresent regnat actual— li va robar la identitat fins a devorar-lo.

A la seva manera, va ser un tipus innocent que va acabar sent un imitador d'ell mateix, un home tímid que sortia a la televisió intentant explicar per què és important mantenir una actitud beatífica i al qual tots van prendre per una espècie de pallaso trist. Va ser quan el *beat* va començava a causar furor, quan joves i més joves s'amuntegaven a les portes de casa seva per mirar-lo, per sentir-lo parlar i mirar com bevia. Va ser quan van començar a vendre's els seus llibres, i també jerseis de coll alt negre, bongos i ulleres de sol.

Però, contra tot pronòstic, alguna cosa d'aquella irradiació encara perviu. L'estranya energia dels seus llibres —escrits contra el confort, contra la seguretat i les vides negades en la prudència de la classe mitjana que començava a hipnotitzar milions de persones—, és una llum tènue i ranquejant que encara funciona.

Kerouac va ser dels primers a escriure i compartir la idea d'«armar» una nova família a partir dels amics, un món inventat que va arrencar d'arrel les estructures ancestrals del deure i el poder familiar i social. Els seus llibres parlen, sobretot i més que res, d'amics triats com a família alternativa, amb qui viure aventures i desventures junts, compartint —en comunitat, sense por, i això és nou en la literatura— la desesperació de viure.

Van ser una banda de nois i noies il·luminats que agafaven trens i autobusos, que conduïen o feien autoestop per fugir de l'ordre. Eren els anys cinquanta als Estats Units, un món fet de vestits i fines corbates, de faldilles emmidonades i sàdics talons, on es vivia, on es pensava i s'actuava sota una invisible disciplina social, de tall gairebé militar. I va ser en aquest món on ells van irrompre amb el seu aire marginat, gairebé brut, beatífic i bell, i van triar el caos.

L'escriptora, poeta, assagista i activista Diane di Prima, mare soltera de cinc fills, va formar part d'aquest *gang* de bells derrotats. En aquell món dominat per l'*Udol* (*Howl*), ella va escriure *Lloba*. Sobre la influència del llibre de Ginsberg, di Prima escriu a les seves memòries: «Vaig agafar [el llibre] i el vaig obrir amb desgana, perquè estava concentrada en el guisat de vedella. Em vaig trobar enmig de l'*Udol*, d'Allen Ginsberg. Vaig deixar el cullerot i vaig obrir el llibre pel principi. El seu poderós començament em va atrapar immediatament».

Di Prima —neta d'un immigrant italià anarquista pròxim a Emma Goldman, editora a Nova York de la revista *The Floating Bear*, juntament amb el poeta LeRoi Jones, fundadora de l'editorial The Poets Press i membre de la comunitat contracultural dels Diggers de San Francisco—, és coneguda pel seu llibre *Memòries d'una beatnik*, una novel·la amb episodis d'alt contingut sexual —pornogràfica, diuen alguns— que va impactar molt en el seu moment (potser també per l'espectacle d'assistir a la vida d'una dona independent).

Diane va dir que va escriure aquest llibre per pagar les factures de la seva atrotinada casa a San Francisco. Va publicar molts altres llibres, va afrontar diversos càrrecs per obscenitat, i va ser investigada per l'FBI per les seves simpaties amb els moviments pacifistes, esquerrans i antiracistes.

Va haver-hi altres escriptores *beatniks* a més de Diane di Prima. També hi havia Elise Cowen, Ruth Weiss, Marge Piercy. A la banda dels subterranis, elles eren encara més *underground*. Les autèntiques subterrànies de la generació *beat*. «Va haver-hi dones, eren allà, jo les vaig conèixer, però les seves famílies les tancaven en manicomis, se'ls sotmetia a un tractament d'electroxoc. En els anys cinquanta, si eres home, podies ser un rebel, però si eres dona, la teva família et tancava», va confessar una vegada el poeta Gregory Corso.

La majoria d'aquestes dones van ser considerades personatges secundaris en un món d'homes. Molts van créixer pensant que, com un fong, van venir del no-res. Kerouac sabia que això no era així, i això és l'embrió de la seva literatura, el seu màxim misteri. En el seu cas, però, va ser estrany: aquest cordó umbilical el va acabar matant.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre un butlletí amb els nous articles que publiquem envia'ns el teu correu electrònic i et subscriuràs a la Newsletter de Quadern.

Quadern de les ideesCapital Natural

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).

[Mar Padilla](#)

Del Guinardó, barri de muntanya de Barcelona. Exmembre de dues bandes de punk-rock —Losa Saco i Las Vegas Crypt— d'abans del temps de YouTube. Va ser discjòquei i tècnica de so a La Boite, mític club barceloní de ball i música en directe. Va cursar estudis d'Antropologia i Periodisme. Va [...]

[Llegir més](#)